

УДК 336.7
 JEL: G21; G23
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-1-450-463>

КОНЦЕНТРАЦІЯ УЧАСНИКІВ КАРТКОВИХ СИСТЕМ ЗА КІЛЬКІСТЮ ПЛАТІЖНИХ ЗАСОБІВ І ПЛАТІЖНИХ ПРИСТРОЇВ

© 2026 ЛЮБКІНА О. В., ТАРАБА В. С.

УДК 336.7
 JEL: G21; G23

Любка О. В., Тараба В. С. Концентрація учасників карткових систем за кількістю платіжних засобів і платіжних пристроїв

Мета статті полягає у здійсненні комплексного аналізу динаміки концентрації платіжного ринку України в період 2021–2025 рр. Акцентовано увагу на тому, що традиційні підходи до оцінки банківської концентрації, які базуються виключно на фінансових показниках, є недостатніми для розуміння реального стану конкурентного середовища на ринку платіжних послуг. Об'єктом аналізу стали показники кількості електронних платіжних засобів (ЕПЗ), активних ЕПЗ, а також платіжної інфраструктури (термінали та пристрої самообслуговування). Для кількісної оцінки рівня концентрації в роботі використано індекси CR3, CR5, CR10, HHI, CCI, коефіцієнт ентропії та індекс відносної ентропії. У результаті дослідження встановлено, що за всіма досліджуваними показниками ринок учасників карткових систем України зберігає статус висококонцентрованого із значною вагою дуже обмеженого кола учасників ринку. Попри поступове скорочення ринкової частки державних банків, які є основними гравцями на платіжному ринку, їм здебільшого вдається зберегти лояльність клієнтів, а отже, номінальне зменшення кількості платіжних засобів не конвертується у падіння активності клієнтів. Зафіксовано суттєве зменшення концентрації у сегменті пристроїв самообслуговування у 2025 році, що пояснюється активним розгортанням власної мережі терміналів кількома банками, які раніше віддавали перевагу майже виключно дистанційному обслуговуванню. Особливу увагу приділено ТОВ «НоваПей»: завдяки використанню логістичної мережі «Нової пошти» компанія за короткий термін увійшла до лідерів за кількістю платіжних терміналів, демонструючи успішну конвертацію клієнтського досвіду з логістики у фінансові послуги. Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є можливість використання зміни кількості платіжних засобів і платіжних пристроїв як проксі-показника економічної активності регіону, аналіз регіонального розподілу та порівняння концентрації банківського ринку за традиційними та за картковими показниками.

Ключові слова: концентрація, учасники карткових систем, банки, електронні платіжні засоби, платіжна інфраструктура, пристрої самообслуговування, платіжні термінали.

Табл.: 13. **Формул:** 5. **Бібл.:** 40.

Любка Олена Вікторівна – доктор економічних наук, професор кафедр фінансів, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (вул. Володимирська, 60, Київ, 01033, Україна)

E-mail: liubkina_olena@knu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8245-8300>

Scopus Author ID: 57216844509

Тараба Віктор Сергійович – аспірант кафедр фінансів, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (вул. Володимирська, 60, Київ, 01033, Україна)

E-mail: viktor_taraba@knu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5265-8571>

UDC 336.7
 JEL: G21; G23

Liubkina O. V., Taraba V. S. Concentration of Card System Participants by Number of Payment Instruments and Payment Devices

The aim of this article is to carry out a comprehensive analysis of the dynamics of concentration in the Ukrainian payment market during 2021–2025. It is emphasized that traditional approaches to assessing banking concentration, which rely solely on financial indicators, are insufficient to understand the real state of the competitive environment in the payment services market. The analysis examined the number of electronic payment instruments (EPIs), active EPIs, as well as payment infrastructure (terminals and self-service devices). To quantitatively assess the level of concentration, the study employed the CR3, CR5, CR10, HHI, and CCI indices, the entropy coefficient, and the relative entropy index. The research results show that according to all the indicators examined, the Ukrainian card system participant market remains highly concentrated, with a significant share held by a very limited group of market participants. Despite the gradual decline in market share of State-owned banks, which are the main players in the payment market, they largely succeed in maintaining customer loyalty, so the nominal reduction in the number of payment instruments does not translate into a drop in customer activity. A significant decrease in concentration was observed in the self-service device segment in 2025, explained by several banks actively expanding their own network of terminals, having previously preferred almost exclusively remote services. Special attention is given to NovaPay LLC: by leveraging Nova Poshta's logistics network, the company quickly became a leader in the number of payment terminals, demonstrating successful conversion of customer experience from logistics to financial services. Prospects for further research in this area include the possibility of using changes in the number of payment instruments and devices as a proxy indicator of regional economic activity, analyzing regional distribution, and comparing the concentration of the banking market according to traditional indicators and card-based indicators.

Keywords: concentration, participants in card systems, banks, electronic payment instruments, payment infrastructure, self-service devices, payment terminals.

Tabl.: 13. **Formulae:** 5. **Bibl.:** 40.

Liubkina Olena V. – D. Sc. (Economics), Professor, Department of Finance, Taras Shevchenko National University of Kyiv (60 Volodymyrska Str., Kyiv, 01033, Ukraine)

E-mail: liubkina_olena@knu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8245-8300>

Scopus Author ID: 57216844509

Taraba Viktor S. – Postgraduate Student of the Department of Finance, Taras Shevchenko National University of Kyiv (60 Volodymyrska Str., Kyiv, 01033, Ukraine)

E-mail: viktor_taraba@knu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5265-8571>

Сучасний етап розвитку національної платіжної системи характеризується глибокими структурними трансформаціями, що відбуваються на тлі збереження високого рівня концентрації, адже домінує становище традиційно посідають державні банки. Попри численні вітчизняні дослідження щодо рівня концентрації та увагу регулятора до рівня концентрації банківського та в більш широкому розумінні платіжного ринку, для такого аналізу використовуються майже виключно фінансові показники, при цьому найчастіше ігноруються дані щодо кількості карток та платіжної інфраструктури в розрізі учасників ринку. Актуальність наукового переосмислення зумовлена необхідністю переходу від традиційного оцінювання ринкових часток до комплексного аналізу, що базується на розрахунку спеціалізованих індексів концентрації та враховує розподіл учасників ринку не лише за фінансовими показниками, а й за показниками щодо платіжних засобів та супутньої інфраструктури. Конкурентоспроможність учасників карткових систем безпосередньо залежить від процесів ринкової концентрації та конкуренції, що робить такий аналіз першочерговим завданням як для регулятора, так і для самих учасників ринку.

А. Ігнатюк та В. Колоша [1] досліджували концентрацію на ринку банківських послуг України за розміром активів використовуючи індекси Херфіндаля–Хіршмана, CR_3 , CR_5 , криву концентрації, коефіцієнти відносної концентрації, ентропії, дисперсії логарифмів ринкових часток, та коефіцієнт Холла-Таймана; у висновках характеризують ринок як низькоконцентрований. Національний банк України в регулярних оглядах банківського сектора визначає рівень концентрації за трьома показниками (загальні активи, чисті активи, депозити фізосіб) використовуючи показники CR_1 , CR_5 , CR_{10} , CR_{20} [2]. Т. Кубах використовуючи індекси Херфіндаля–Хіршмана та CR досліджувала концентрацію банківської системи як з використанням балансових показників активів, кредитів юридичних осіб, депозитів фізичних осіб, так і на основі статутного капіталу, суми комісійних та процентних доходів, вказуючи на зростання ринкової влади державними банками та необхідність

здійснення заходів щодо зменшення концентрації банківської системи [3]. О. Гладчук та В. Харабара в своєму дослідженні концентрації вітчизняного банківського сектора проводять порівняльний аналіз індексів концентрації українського банківського сектора з відповідними індексами для країн ЄС, та вказують на ступінь концентрації банківського сектора як індикатор національної економічної безпеки, та можливі наслідки концентрації банківського капіталу у державних банках [4]. І. Альошина серед іншого досліджувала процеси консолідації в банківському секторі країн ЄС та України та їх вплив на конкурентоспроможність банківської галузі [5]. В. Рашкован та Р. Корнилюк досліджували рівень концентрації банківської системи та його зміну в динаміці, за результатами проведеного дослідження пропонували удосконалення системи моніторингу процесів банківської концентрації та запровадження комплексу превентивних макропруденційних заходів для усунення негативних наслідків концентрації [6].

Українські дослідники при аналізі концентрації на банківському ринку найчастіше використовують традиційні показники, натомість показники, які стосуються платіжної інфраструктури, кількості емітованих банками карток, та кількості активних карток здебільшого ігноруються. Водночас зарубіжні вчені використовують відповідні показники нарівні з більш «традиційним» вибором показників (як-от активи) для аналізу концентрації на ринку та конкуренції між банками / небанківськими емітентами карток.

Британський регулятор платіжної системи PSR (функції якого в 2025 році передані FCA [7]) у аналітичному огляді ринку щодо карткового еквайрингу використовує як один з показників частку 5 найбільших еквайрів за сумою карткових транзакцій та за кількістю карткових транзакцій [8]. У дослідженні IDB (Inter American Development Bank) наслідків впливу переходу Уругваю від моделі ексклюзивного еквайрингу до мульти-еквайрингу для визначення ступеня концентрації ринку використовується індекс Херфіндаля–Хіршмана, розрахований на основі об'єму (суми) транзакцій;

підтверджено зменшення концентрації ринку після переходу до нової моделі [9]. Welte та Molnar у своєму дослідженні канадського платіжного ринку з орієнтацією на малий та середній бізнес на основі розрахованих ринкової частки та індексу Херфіндаля-Хіршмана в регіональному розрізі характеризують структуру ринку та виокремлюють основні чинники, що на неї впливають [10]. Radojičić, Jemović, Dragijević при дослідженні концентрації сербського банківського ринку використовують дані по активах, пасивах, та депозитах, та кількісно визначають рівень концентрації розраховуючи CR_3 , CR_4 , CR_5 , CR_{10} , індекс Херфіндаля-Хіршмана, індекс Лінда; також звертають увагу на важливість аналізу вхідних бар'єрів (як бар'єрів регуляторної природи, так і нерегуляторних, зокрема технологічних бар'єрів) та розподілу фізичної банківської мережі [11]. Peon, Antelo, Sun аналізують еволюцію фінтеху в Іспанії використовують для визначення рівня концентрації ринку ринкову частку, CR_4 , та індекс Херфіндаля-Хіршмана, та вказують на різну динаміку показників, що характеризують рівень концентрації та ринкову владу учасників ринку, що вказує не лише на конкуренцію, а й на активну співпрацю традиційних гравців на ринку (банків) з новими учасниками.

Водночас дані щодо ринку платіжних карток та платіжної інфраструктури активно використовуються у вітчизняних дослідженнях щодо платіжної системи та розвитку цифрової економіки, зокрема О. Дзюблюк, Б. Луців, Я. Чайковський аналізують якісні та кількісні зміни на ринку платіжних карток в контексті цифрової економіки [12]; М. Крупка, Л. Яструбецька, Б. Вишивана, О. Колодзів, О. Мінц досліджували зв'язок між динамікою платіжного ринку та розвитком вітчизняної економіки [13]; А. Рибчук та Ю. Козир вказують на необхідність підвищення ефективності роботи з електронними платіжними інструментами банку та використання інноваційних платіжних засобів [14]; О. Соболева-Терещенко з використанням даних по платіжних картках, АТМ, та POS терміналах здійснила порівняльний аналіз платіжного ринку України та сусідніх країн та запропонувала методологію розрахунку інтегрального індексу ВСМ [15].

Хоча вітчизняні та зарубіжні науковці ґрунтовно досліджують питання концентрації банківського ринку, при цьому першочергово використовують традиційні фінансові показники, ігноруючи дані про кількість платіжних засобів та фізичну платіжну інфраструктуру, попри важливість цих показників для характеристики діяльності учасників ринку та їх ринкової влади. Крім того, все більш

активна участь нових гравців на вітчизняному платіжному ринку, що охоплює і небанківські установи, зумовлює необхідність інтегрованого аналізу, де небанківські фінансові установи розглядаються нарівні з банками в контексті ринкової частки та інфраструктурного впливу, і таким чином від питання концентрації банків переходимо до питання концентрації учасників карткових систем, яке значно менш досліджене.

Метою дослідження є комплексний аналіз динаміки концентрації платіжного ринку України в період 2021–2025 років, здійснення кількісної оцінки рівня концентрації, дослідження перерозподілу ринкових часток між державним та приватними учасниками карткових систем та між найбільшими гравцями на ринку, та проведення компаративного аналізу результатів розрахунку концентрації.

Для дослідження використаємо дані від НБУ про кількість електронних платіжних засобів та платіжних пристроїв, які використовувались для здійснення операцій з платіжними картками, в розрізі учасників карткових систем за період з 01.01.2022 (станом на кінець 2021 року) по 01.11.2025 (останній доступний період на момент збору та підготовки даних) по таких показниках: кількість електронних платіжних засобів, термін дії яких не закінчився (далі замість повної назви може використовуватися скорочена назва «кількість ЕПЗ»), електронних платіжних засобів, за якими протягом звітного періоду (місяць) була здійснена хоча б одна видаткова транзакція (далі замість повної назви може використовуватися скорочена назва «кількість активних ЕПЗ», активність в сенсі здійснення видаткових транзакцій), кількість пристроїв самообслуговування (складається з кількості банкоматів (в тому числі депозитних банкоматів) та ПТКС; використовуємо лише загальний показник, без розбивки по складових), кількість платіжних терміналів (складається з кількості торговельних платіжних терміналів та платіжних терміналів банків та небанківських фінансових установ; використовуємо лише загальний показник, без розбивки по складових).

Варто зауважити, що основним критерієм для відбору компаній для аналізу є участь у картковій системі (фактично це майже еквівалентно кількості емітентів ЕПЗ, єдиним винятком є Укрпошта, яка не здійснює емісію власних карток, але при цьому має розвинуту платіжну інфраструктуру [16] і є єдиним небанківським учасником НПС «Простір» [17]; своєю чергою, емітенти карток – це майже виключно банківські установи, єдиним винятком тут є ТОВ «НоваПей», яка не є банком,

але має ліцензію на надання платіжних послуг що включає в себе емісію та здійснення еквайрингу платіжних інструментів [18]), показники по кількості платіжних терміналів та пристроїв є в цьому випадку допоміжними, зокрема і тому що компанія може не бути учасником карткової системи, але при цьому мати термінали: наприклад, EasyPay (ТОВ «ФК «Контрактовий дім») має більше 19 тисяч терміналів (за даними самої компанії [19]), але не є учасником карткової системи і не емітує платіжні картки.

Тому термінали EasyPay не враховуються у вищезгаданій статистиці і в нашому дослідженні, але при цьому є вагомою частиною платіжної інфраструктури (небанківська фінансова установа ТОВ «ФК «Контрактовий дім» має статус значимої

фінансової компанії за критеріями НБУ [20], також входить до важливої (за критеріями НБУ) внутрішньодержавної платіжної системи переказу коштів «Фінансовий світ», оператором якої є ТОВ «Українська платіжна система» [21]).

Процес підготовки даних здійснювався окремо для кожного з показників та включав в себе видалення учасників з нульовими значеннями відповідного показника та сортування учасників карткових систем за значенням показника за спаданням (необхідно для розрахунку деяких з індексів концентрації). У таблиці 1 наведено кількість учасників ринку з ненульовими значеннями відповідного показника в розрізі досліджуваних періодів.

Таблиця 1

Кількість учасників карткових систем, для яких наявні ненульові значення відповідного показника у звітний період

Показник	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.01.2025	01.11.2025
ЕПЗ	64	61	58	54	52
ЕПЗ - активні	64	61	58	54	53
Пристрої обслуговування	59	56	51	53	48
Платіжні термінали	61	59	53	54	51

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

Зменшення кількості учасників зумовлено передусім виведенням НБУ з ринку неплатоспроможних банків / позбавлення ліцензії за численні порушення. Зокрема НБУ за 2022 рік визнав неплатоспроможними та прийняв рішення про ліквідацію 2 банків (АТ «МЕГАБАНК» та АТ «БАНК СІЧ»), за 2023 рік прийнято рішення про ліквідацію 4 банків (АТ «БАНК ФОРВАРД», АТ «АЙБОКС БАНК», АТ «АКБ «КОНКОРД», АТ «УКРБУДІНВЕСТБАНК»), за 2024 рік визнано неплатоспроможним 1 банк (АТ «КОМІНВЕСТБАНК»), рішення про ліквідацію прийнято в 2025 році, за 2025 рік 1 банк визнано неплатоспроможним (АТ «РВС БАНК») [23].

На основі даних щодо учасників ринку з найбільшою ринковою розрахуємо індекс концентрації для трьох CR_3 , п'яти CR_5 , та десяти CR_{10} найбільших учасників, який розраховується за формулою [1; 24]:

$$CR_n = \sum_{i=1}^n MS_i, \quad (1)$$

де MS_i – ринкова частка i -го учасника ринку,
 n – кількість учасників ринку,
 i – порядковий номер i -го учасника (сортування за спаданням MS_i для відповідного показника). Чим вище значення показника, тим більшим є рівень концентрації [25]. Результати розрахунків наведено у таблицях 2, 3, та 4.

Таблиця 2

Динаміка показника концентрації CR_3

Показник	01.01.22	01.01.23	01.01.24	01.01.25	01.11.25
ЕПЗ	72.30%	72.40%	74.00%	73.95%	71.77%
ЕПЗ - активні	79.29%	82.71%	83.64%	83.53%	82.23%
Пристрої самообслуговування	81.05%	82.97%	82.25%	82.24%	72.75%
Платіжні термінали	84.82%	87.63%	86.04%	82.87%	78.10%

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

Таблиця 3

Динаміка показника концентрації CR_5

Показник	01.01.22	01.01.23	01.01.24	01.01.25	01.11.25
ЕПЗ	81.52%	82.96%	84.21%	85.26%	84.96%
ЕПЗ - активні	87.11%	89.69%	90.41%	90.60%	89.83%
Пристрої самообслуговування	85.74%	87.83%	87.41%	87.29%	86.95%
Платіжні термінали	90.91%	91.93%	86.04%	87.71%	86.23%

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

Таблиця 4

Динаміка показника концентрації CR_{10}

Показник	01.01.22	01.01.23	01.01.24	01.01.25	01.11.25
ЕПЗ	93.89%	94.80%	95.31%	95.61%	94.88%
ЕПЗ - активні	95.89%	96.69%	96.99%	96.99%	96.60%
Пристрої самообслуговування	93.29%	94.68%	94.42%	94.21%	94.54%
Платіжні термінали	97.39%	97.94%	92.91%	95.95%	96.36%

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

Для всіх 4 розглянутих у дослідженні показників (кількість електронних платіжних засобів, що перебувають в обігу; кількість активних електронних платіжних засобів; кількість пристроїв самообслуговування; кількість платіжних терміналів) значення CR_{10} за період з кінця 2021 року по жовтень 2025 року змінилося незначно і коливалося в діапазоні 93%–96% для кількості ЕПЗ, в діапазоні 95%–97% для кількості активних ЕПЗ, в діапазоні 93%–95% для кількості пристроїв самообслуговування, в діапазоні 95%–98% для кількості платіжних терміналів.

Такий високий рівень концентрації свідчить про значний вплив найбільших учасників ринку. Водночас зменшення CR_3 з 81,05% до 72,75% для кількості пристроїв самообслуговування та з 84,82% до 78,10% для кількості платіжних терміналів, та зменшення CR_5 з 90,91% до 86,23% свідчать про збільшення конкуренції та перерозподіл ринкової частки в межах найбільших учасників ринку, тобто хоча вага топ-10 учасників ринку майже не змінилася, вага топ-5 при цьому станом на жовтень

2025 року суттєво зменшилася порівняно з кінцем 2021 року.

Попри зручність інтерпретації та простоту розрахунку, не можемо обмежитися лише показниками CR_3 , CR_5 , CR_{10} , адже вони ігнорують будь-яку інформацію про розподіл після n -го учасника, а тому не дозволяють повною мірою охарактеризувати ситуацію на ринку. Скористаємося індексом Херфіндаля-Хіршмана (ННІ), який враховує ринкові частки всіх учасників ринку та розраховується за формулою [1; 24]:

$$ННІ_n = \sum_{i=1}^n MS_i^2, \quad (2)$$

де MS_i – ринкова частка i -го учасника ринку, n – кількість учасників ринку.

На відміну від попередніх індексів концентрації, тут враховуються частки всіх учасників ринку. Значення індексу наближається до нуля коли на ринку є багато конкурентних учасників з приблизно однаковою ринковою часткою, і дорівнює 10000 для монополістичного ринку. Результати розрахунку ННІ наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Динаміка показника концентрації ННІ

Показник	01.01.22	01.01.23	01.01.24	01.01.25	01.11.25
ЕПЗ	2502.22	2419.44	2464.92	2430.23	2344.01
ЕПЗ - активні	3189.26	3524.74	3398.51	3367.10	3234.67
Пристрої самообслуговування	3595.38	3929.57	3901.30	3910.89	2738.62
Платіжні термінали	3729.39	4109.90	4183.63	4003.56	3640.05

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

Відповідно до методології US Department of Justice [26] значення індексу ННІ, які перевищують 1800, характеризують висококонцентрований ринок, від 1000 до 1800 – середній рівень концентрації, до 1000 – низькоконцентрований ринок, аналогічного підходу дотримуються і вітчизняні дослідники, зокрема Кирилюк А. О. [27] та Припута Н. В. [28], О. Є. Шандрівська та А. В. Цветковська [29]. За таким підходом для всіх 4 показників, що характеризують платіжний ринок, притаманний високий рівень концентрації. Проте варто зазначити суттєве зменшення значення індексу за період в 2025 році для двох показників: кількості пристроїв самообслуговування та кількості платіжних терміналів.

Індекс CCI (Comprehensive Concentration Index) так само як і індекс ННІ базується на сумі

квадратів ринкових часток гравців ринку, але має окрему обробку для учасника ринку з найбільшою ринковою часткою; розраховується індекс наступним чином [11; 24]:

$$CCI_n = MS_1 + \sum_{i=2}^n (MS_i(1+(1-MS_i))) = MS_1 + \sum_{i=2}^n (MS_i(2-MS_i)), \quad (3)$$

де MS_1 – ринкова частка найбільшого учасника ринку,

MS_i – ринкова частка i -го учасника ринку,

n – кількість учасників ринку.

Значення індексу коливаються від 0 до 1, де значення 1 відповідає монополії.

Результати розрахунку індексу наведено в табл. 6.

Найбільші зміни за досліджуваний період за індексом CCI відбулися для показника кількість

Таблиця 6

Динаміка показника концентрації CCI

Показник	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.01.2025	01.11.2025
ЕПЗ	0.5384	0.5321	0.5395	0.5384	0.5289
ЕПЗ - активні	0.6037	0.6339	0.6289	0.6272	0.6153
Пристрої самообслуговування	0.6388	0.6654	0.6621	0.6629	0.5633
Платіжні термінали	0.6565	0.6883	0.6852	0.6666	0.6351

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

пристроїв самообслуговування – з 0.6388 станом на кінець 2021 року до 0.5633 станом на 01.11.2025. Узгоджується з результатами попереднього аналізу для індексу ННІ і динаміка значень CCI для кількості пристроїв самообслуговування та кількості платіжних терміналів: наявне суттєве зменшення значення індексу за період в 2025 році для цих двох показників.

Також одним з широко використовуваних показників при визначенні рівня концентрації є коефіцієнт ентропії, який розраховується як [1]:

$$E = \sum_{i=1}^n \left(MS_i \ln \frac{1}{MS_i} \right) = - \sum_{i=1}^n (MS_i \ln MS_i), \quad (4)$$

де MS_i – ринкова частка i -го учасника ринку,

n – кількість учасників ринку.

Результати розрахунку коефіцієнта ентропії наведено в таблиці 7. Значення коефіцієнта перебувають в діапазоні від 0 (за умови що є лише один учасник ринку з $MS_i=1$ – монополія) до $\ln(n)$ (за умови що всі учасники ринку мають однакову частку ринку $1/n$). Тобто при зміні кількості компаній в різні порівнювані періоди (це якраз наш

випадак) порівнювати значення коефіцієнта ентропії між різними періодами напряму некоректно, адже максимальне значення коефіцієнта буде відрізнятися залежно від кількості учасників), що ускладнює інтерпретацію результатів. Для вирішення цієї проблеми використаємо індекс відносної ентропії.

Індекс відносної (REI) ентропії розраховується на основі коефіцієнта ентропії [1]:

$$REI = \frac{E}{\ln(n)} = \frac{\sum_{i=1}^n \left(MS_i \ln \frac{1}{MS_i} \right)}{\ln(n)} = \frac{- \sum_{i=1}^n (MS_i \ln MS_i)}{\ln(n)}. \quad (5)$$

Значення індексу перебувають в діапазоні від 0 (для випадку монополії) до 1 (для випадку коли всі учасники ринку мають однакову частку ринку $1/n$) включно, що полегшує інтерпретацію значень та уможливає порівняння різних періодів одного й того ж ринку з різною кількістю учасників. Результати розрахунку індексу відносної ентропії наведено в табл. 8.

Динаміка коефіцієнта ентропії

Показник	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.01.2025	01.11.2025
ЕПЗ	1.98	1.96	1.92	1.91	1.94
ЕПЗ - активні	1.72	1.59	1.59	1.60	1.65
Пристрої самообслуговування	1.70	1.58	1.58	1.59	1.87
Платіжні термінали	1.50	1.38	1.42	1.50	1.61

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

Таблиця 8

Динаміка індексу відносної ентропії (REI)

Показник	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.01.2025	01.11.2025
ЕПЗ	0.4751	0.4765	0.4718	0.4782	0.4918
ЕПЗ – активні	0.4147	0.3878	0.3919	0.4004	0.4144
Пристрої самообслуговування	0.4162	0.3914	0.4025	0.3996	0.4827
Платіжні термінали	0.3650	0.3378	0.3567	0.3769	0.4093

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

Як бачимо, для кількості активних ЕПЗ та кількості ЕПЗ значення індексу на початок та на кінець досліджуваного періоду суттєво не відрізняються, для кількості платіжних терміналів та особливо для кількості пристроїв самообслуговування слід зазначити суттєве збільшення індексу за досліджуваний період, що свідчить про зміну розподілу ринкових часток учасників ринку на більш рівномірний і узгоджується з результатами аналізу динаміки попередніх розрахункових показників.

Розглянемо детальніше зміну складу топ-10 учасників та зміни частки ринку для кожного учасника, що входив до топ-10 учасників принаймні в одному з досліджуваних періодів, для всіх досліджуваних показників. Такий більш детальний аналіз на основі результатів розрахунків, наведених в таблицях 9 (кількість ЕПЗ), 10 (кількість активних ЕПЗ), 11 (кількість пристроїв самообслуговування), 12 (кількість платіжних терміналів), зокрема дозволить зрозуміти причини зменшення концентрації для кількості пристроїв самообслуговування та кількості платіжних терміналів.

За показником кількості ЕПЗ найбільший приріст частки ринку мають два приватні банки: АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» та АТ «А-БАНК», натомість лідери ринку два найбільші державні банки суттєво втратили ринкову долю, більше того, якщо на кінець 2021 року частка АТ «Ощадбанк» майже на 6% перевищувала частку АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК», то станом на 01.11.2025 ситуація була

дзеркальною: частка АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» була більшою майже на 8%; також слід зазначити падіння і для решти державних банків, які входять в цей перелік: АТ «СЕНС БАНК» та АТ «УКРГАЗ-БАНК»; значне падіння для АТ «ТАСКОМБАНК» слід розглядати разом з показниками АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» (оскільки ці банки належать до однієї банківської групи [30], що підтверджується даними НБУ щодо структури банківської групи «ТАС» та групи пов'язаних осіб, які мають спільного контролера станом на 16.05.2025 [31]), а тому падіння частки для АТ «ТАСКОМБАНК» більш ніж компенсується зростанням АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»; для решти учасників ринку з найбільшою ринковою часткою зміни за розглянутий період були незначними.

Кількість активних ЕПЗ є більш релевантним показником для розуміння активності клієнтської бази банку, ніж кількість ЕПЗ, адже, враховуючи що кількість ЕПЗ в обігу суттєво перевищує кількість населення України [32], одна й та ж людина може бути клієнтом багатьох банків, але розраховуватися картками лише одного або кількох з них (тобто «номінально» бути клієнтом багатьох банків, але фактично користуватися послугами лише кількох з них). Хоча висновки щодо падіння частки державних банків та значного збільшення частки АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» та виходу цього банку на 2 місце замість АТ «ОЩАДБАНК» отримані під час аналізу даних по кількості ЕПЗ

Таблиця 9

Зміна частки ринку за період 01.01.22–01.11.25 для учасників карткових систем, які входили в топ-10 за показником «Кількість ЕПЗ» принаймні протягом одного з розглянутих періодів

Назва	01.01.22	01.01.23	01.01.24	01.01.25	01.11.25	Зміна частки з 01.01.22
АТ КБ "ПриватБанк"	45.13%	43.76%	43.87%	42.93%	41.77%	-3.35%
АТ "Ощадбанк"	16.57%	15.44%	14.32%	13.42%	11.46%	-5.11%
АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"	10.60%	13.20%	15.81%	17.60%	18.53%	7.93%
АТ "Райффайзен Банк"	4.62%	6.37%	5.11%	4.66%	4.98%	0.37%
АТ "ПУМБ"	4.60%	4.18%	4.29%	4.72%	5.19%	0.58%
АТ "СЕНС БАНК" / АТ "АЛЬФА-БАНК"	3.65%	3.04%	2.25%	1.93%	1.43%	-2.22%
АТ "А - БАНК"	2.55%	3.39%	5.10%	6.59%	8.01%	5.46%
АТ "УКРСИББАНК"	2.34%	1.98%	1.87%	1.51%	1.44%	-0.90%
АБ "УКРГАЗБАНК"	2.14%	1.60%	1.61%	1.38%	1.24%	-0.91%
АТ "ОТП БАНК"	1.69%	1.32%	1.08%	0.87%	0.83%	-0.86%
АТ "ТАСКОМБАНК"	1.45%	1.83%	0.98%	0.45%	0.33%	-1.11%

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

Таблиця 10

Зміна частки ринку за період 01.01.22–01.11.25 для учасників карткових систем, які входили в топ-10 за показником «Кількість активних ЕПЗ» принаймні протягом одного з розглянутих періодів

Назва	01.01.22	01.01.23	01.01.24	01.01.25	01.11.25	Зміна частки з 01.01.22
АТ КБ "ПриватБанк"	52.78%	55.91%	54.09%	53.66%	52.34%	-0.44%
АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"	12.88%	13.30%	15.35%	16.64%	16.79%	3.91%
АТ "Ощадбанк"	13.64%	13.51%	14.20%	13.24%	13.10%	-0.54%
АТ "А - БАНК"	1.53%	1.55%	2.38%	3.04%	3.16%	1.63%
АТ "ПУМБ"	2.77%	1.92%	2.00%	2.33%	2.53%	-0.24%
АТ "Райффайзен Банк"	5.05%	4.92%	4.39%	4.03%	4.44%	-0.61%
АТ "УКРСИББАНК"	2.51%	2.06%	1.80%	1.52%	1.52%	-0.99%
АТ "СЕНС БАНК" / АТ "АЛЬФА-БАНК"	2.57%	1.61%	1.06%	0.99%	1.10%	-1.47%
АБ "УКРГАЗБАНК"	1.12%	1.12%	0.99%	0.86%	0.87%	-0.25%
АТ "ОТП БАНК"	1.05%	0.80%	0.72%	0.69%	0.74%	-0.30%

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

підтверджуються і даними щодо кількості активних ЕПЗ, але абсолютні значення цих змін суттєво менші, тобто збільшення частки АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» за кількістю ЕПЗ на 7.93% конвертувалося у майже вдвічі менше збільшення частки на 3.91% за показником кількість активних ЕПЗ, а суттєві зменшення частки для двох найбільших державних банків за кількістю ЕПЗ є майже невідчутними за кількістю активних ЕПЗ, тобто цим двом банкам

вдалося утримати обсяги активної клієнтської бази майже незмінними протягом останніх років попри зростаючу конкуренцію з боку приватних банків (винятком тут є АТ «СЕНС БАНК», частка якого за показником кількість активних ЕПЗ майже вдвічі зменшилася порівняно з кінцем 2021 року).

Найбільший приріст частки за кількістю пристроїв самообслуговування продемонстрували АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» та АТ «А-БАНК»: від

Зміна частки ринку за період 01.01.22–01.11.25 для учасників карткових систем, які входили в топ-10 за показником «Кількість пристроїв самообслуговування» принаймні протягом одного з розглянутих періодів

Назва	01.01.22	01.01.23	01.01.24	01.01.25	01.11.25	Зміна частки з 01.01.22
АТ КБ "ПриватБанк"	56.53%	59.60%	59.45%	59.53%	47.83%	-8.70%
АТ "Ощадбанк"	18.29%	18.06%	17.77%	17.82%	13.67%	-4.63%
АТ "Райффайзен Банк"	6.22%	5.31%	5.03%	4.89%	3.74%	-2.48%
АТ "ПУМБ"	2.23%	1.71%	2.74%	2.47%	1.90%	-0.33%
АТ "СЕНС БАНК" / АТ "АЛЬФА-БАНК"	2.09%	1.74%	1.51%	1.50%	1.19%	-0.90%
АТ "УКРСИББАНК"	2.43%	2.46%	2.18%	2.58%	1.96%	-0.47%
АБ "УКРГАЗБАНК"	2.26%	2.39%	2.42%	2.25%	1.65%	-0.61%
АТ "Укресімбанк"	1.23%	1.26%	1.26%	1.13%	0.54%	-0.69%
АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"	0.91%	0.96%	0.93%	0.93%	0.73%	-0.18%
АТ "КРЕДОБАНК"	1.09%	1.18%	1.14%	1.12%	0.88%	-0.21%
АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"	0.07%	0.07%	0.06%	0.07%	10.46%	10.39%
АТ "А - БАНК"	0.00%	0.00%	0.00%	0.11%	11.25%	11.25%

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

ринкових часток, близьких до нуля, ці два банки за кількістю пристроїв самообслуговування стали одними з лідерів ринку за 2025 рік (що, своєю чергою, є однією з причин зменшення індексів концентрації за цей період), що пояснюється зміною їх підходу до розбудови банківської мережі в 2025 році, зокрема АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» відомий як «банк в смартфоні» який традиційно мав мінімальну фізичну мережу обслуговування в 2025 році почав активно розвивати власну мережу терміналів, аналогічна зміна вектора розвитку в 2025 році притаманна і АТ «А-БАНК» [33; 34]. Водночас два найбільші гравці на ринку (АТ КБ «ПриватБанк» та АТ «Ощадбанк») втратили майже 9% та 5% частки ринку відповідно.

АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» та АТ «А-БАНК» окрім розвитку мережі пристроїв самообслуговування також суттєво збільшили кількість платіжних терміналів (здебільшого безконтактних), і водночас із АТ «ПУМБ» та АТ «ВСТ БАНК» є одними з лідерів за збільшенням частки ринку починаючи з кінця 2021 року. Новий гравець на ринку – ТОВ «НоваПей» – є одним з кількох небанківських учасників цієї статистики, і при цьому за останні кілька років компанія стала одним з лідерів за кількістю платіжних терміналів серед учасників карткових систем, що пояснюється активним розвитком мережі терміналів на базі відділень «Нової пошти» [35; 36; 37] та розвитком платіжної системи

NovaPay, яка посідає 2-ге місце після PrivatMoney (АТ КБ «ПриватБанк») за сумою переказів в межах України через платіжні системи «переказу коштів» створених резидентами [38]. ТОВ «НоваПей» також активно нарощує кількість ЕПЗ та активних ЕПЗ [39; 40], що підтверджується динамікою показників за досліджуваний період (табл. 13).

Поява нових гравців на ринку та збільшення конкуренції між існуючими за рахунок суттєвого збільшення кількості безконтактних терміналів банками, які раніше не зосереджували зусилля на цьому напрямі, пояснюють зменшення індексів концентрації (за показником кількість платіжних терміналів) за досліджуваний період.

ВИСНОВКИ

Ринок учасників карткових систем України зберігає статус висококонцентрованого за всіма досліджуваними показниками. Попри перерозподіл частки ринку від державних банків (в першу АТ «Ощадбанк», АТ КБ «ПриватБанк») до приватних гравців за більшістю показників їх роль на ринку залишається значною, крім того аналіз даних по кількості активних ЕПЗ свідчить про достатньо високу лояльність клієнтів державних банків, оскільки їхні частки в активному сегменті (кількість активних ЕПЗ) є стабільнішими, ніж номінальні показники емісії (кількість ЕПЗ). Стрімке розгор-

Таблиця 12

Зміна частки ринку за період 01.01.22–01.11.25 для учасників карткових систем, які входили в топ-10 за показником «Кількість платіжних терміналів» принаймні протягом одного з розглянутих періодів

Назва	01.01.22	01.01.23	01.01.24	01.01.25	01.11.25	Зміна частки з 01.01.22
АТ КБ "ПриватБанк"	57.17%	60.40%	61.82%	60.70%	57.74%	0.57%
АТ "Ощадбанк"	18.68%	19.64%	17.07%	15.83%	14.61%	-4.07%
АТ "Райффайзен Банк"	8.97%	7.59%	7.16%	1.85%	5.75%	-3.22%
АТ "ПУМБ"	1.53%	1.61%	2.14%	2.72%	3.04%	1.51%
АТ "СЕНС БАНК" / АТ "АЛЬФА-БАНК"	4.21%	2.47%	1.80%	1.85%	1.91%	-2.30%
АТ "УКРСИББАНК"	1.88%	1.83%	1.93%	1.88%	1.72%	-0.16%
ПАТ "БАНК ВОСТОК"	1.60%	1.38%	1.36%	1.39%	0.00%	-1.60%
Акціонерний банк "Південний"	0.81%	0.64%	0.54%	0.69%	0.66%	-0.14%
АТ "МР БАНК"	0.85%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	-0.85%
АТ "УКРПОШТА"	1.70%	1.84%	1.63%	1.39%	1.20%	-0.50%
АТ "А - БАНК"	0.35%	0.55%	1.35%	1.72%	2.45%	2.10%
ТОВ "НоваПей"	0.00%	0.00%	0.73%	2.12%	5.09%	5.09%
АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"	0.01%	0.01%	0.56%	1.31%	2.65%	2.64%
АТ "ВСТ БАНК"	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	1.40%	1.40%

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

Таблиця 13

Зміна кількості ЕПЗ та кількості активних ЕПЗ для ТОВ «НоваПей»

Показник	01.01.22	01.01.23	01.01.24	01.01.25	01.11.25	Абсолютний приріст з 01.01.22	Зміна рангу з 01.01.24
Кількість ЕПЗ	-	-	12 986 (38)	526 475 (14)	905 303 (12)	905 303	+26
Кількість активних ЕПЗ	-	-	8 232 (32)	147 508 (15)	164 357 (14)	164 357	+18

Джерело: розраховано авторами на основі [22].

тання власних мереж платіжних терміналів та пристроїв самообслуговування кількох приватними учасниками карткових систем у 2025 році стало основним драйвером зменшення концентрації для відповідних показників, зокрема за останні роки ТОВ «НоваПей» успішно інтегрувалася в ринок платіжних послуг, а саме в сегментах термінального обладнання та внутрішньодержавних переказів; такий успіх компанії зумовлений використанням існуючої логістичної інфраструктури, що дозволило у стислі терміни стати важливим гравцем на ринку платіжних пристроїв. Варто також зазначити і перехід вітчизняних необанків до розбудови фізичної мережі терміналів, що може свідчити про вичерпання потенціалу виключно цифрових кана-

лів залучення та обслуговування клієнтів та перехід до багатоканальної моделі; втім, це питання потребує подальшого дослідження.

Отримані результати можуть використовуватися як при аналізі бізнес-моделей банків (зокрема шляхом порівняння індексів концентрації та місця на ринку по активах та по карткових даних), так і для характеристики вітчизняного платіжного ринку в цілому. Перспективними напрямками подальших досліджень відповідної тематики вважаємо здійснення аналізу в регіональному розрізі та регіональну концентрацію, можливість використання зміни кількості платіжних засобів та платіжних пристроїв як проксі-показника

економічної активності регіону, порівняння концентрації банківського ринку за традиційними показниками (активи, пасиви тощо) та за картковими показниками (кількість ЕПЗ та кількість активних ЕПЗ). ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Колоша В., Ігнатюк А. Концентрація ринку банківських послуг України: сучасний стан та перспективи. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2024. № 1 (224). С. 37–44.
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2024/224-1/5>
2. Огляд банківського сектору. Серпень 2025 року // Національний банк України. Київ, 2025. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2025-08.pdf?v=14
3. Kubakh T. Concentration of the ukrainian banking system: problems and prospects. *Visnyk of Sumy State University. Economy Series*. 2024. No. 1. P. 27–38
DOI: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2024.1-03>
4. Гладчук О. М., Харабара В. М. Концентрація банківського сектору України. *Ефективна економіка*. 2025. № 4.
DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.30>
5. Альошина І. В. Міжнародна конкурентоспроможність банківського сектору в умовах євроінтеграційних процесів : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02. Київ, 2020. 236 с.
6. Rashkovan V., Kornyluk R. Concentration of Ukraine's Banking System: Myths and Facts. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*. 2015. No. 234. P. 6–38.
DOI: <https://doi.org/10.26531/vnbu2015.234.006>
7. UK Government Abolishes Payment Systems Regulator. March 14, 2025. URL: <https://www.skadden.com/insights/publications/2025/03/uk-government-abolishes-payment-systems-regulator>
8. Payment systems Regulator. Market review into card-acquiring services Final report. November 2021. URL: <https://www.psr.org.uk/media/p1tlg0iw/psr-card-acquiring-market-review-final-report-november-2021.pdf>
9. Gandelman N., Roldán F., Viera S. The impact of multi-acquiring in the payment system: Evidence from Uruguayan financial inclusion program. *Working Paper No. IDB-WP-1654. Inter-American Development Bank*. 2025.
DOI: <http://dx.doi.org/10.18235/0013400>
10. Peón D., Antelo M., Sun Y. Market competition and strategic interaction in the Spanish FinTech industry. *Research in International Business and Finance*. 2024. Vol. 70, Part B.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2024.102365>
11. Radojičić J., Jemović M., Dragijević D. An analysis of concentration and competition in the banking sector of the Republic of Serbia. *Economic Themes*. 2021. No. 59 (4). P. 427–444.
DOI: <https://doi.org/10.2478/ethemes-2021-0024>
12. Дзюблюк О., Луців Б., Чайковський Я. Сучасний розвиток ринку платіжних карток у цифровій економіці. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 6 (47). С. 51–64.
DOI: [10.55643/fcftp.6.47.2022.3894](https://doi.org/10.55643/fcftp.6.47.2022.3894)
13. Mints A., Kolodziev O., Krupka M., Vyshyvana B., Yastrubetska L. A cross-impact analysis of the bank payment card market parameters and non-financial sectors' indicators in the Ukrainian economy. *Banks and Bank Systems*. 2022. No. 17 (2). P. 163–177.
DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17\(2\).2022.14](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17(2).2022.14)
14. Рибчук А. В., Козир Ю. Р. Перспективи використання банківських електронних засобів платежу. *Бізнес Інформ*. 2023. № 2. С. 216–222.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-2-216-222>
15. Sobolieva-Tereshchenko O. The bank card market: A comparative analysis of Ukraine and its neighboring countries. *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*. 2018. No. 21 (4). P. 25–44.
DOI: <https://doi.org/10.2478/cer-2018-0025>
16. Видача готівкових гривень та/або поповнення платіжних карток через POS-термінали // Укрпошта. URL: <https://www.ukrposhta.ua/ua/Vydacha-hotivkovykh-hryven-ta-popovnennia-platizhnykh-kartok-cherez-POS-terminaly>
17. Картки НПС «ПРОСТІР» відтепер приймає Укрпошта // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kartki-nps-prostir-vidteper-priymaye-ukrposhta>
18. Ще вісім учасників ринку отримали ліцензії на надання фінансової платіжної послуги // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/sche-visim-uchasnikiv-rinku-otrimali-litsenziyi-na-nadannya-finansovoyi-platijnoyi-poslugi>
19. Платіжні термінали EasyPay // EasyPay. URL: <https://terminals.easypay.ua/?map=true>
20. 53 фінансові компанії отримали статус значимих // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/53-finansovi-kompaniyi-otrimali-status-znachimih>
21. Платіжна система «Фінансовий світ» // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/payments/payment-systems/a8f7174ad41944937cc9f604e3476ad8>
22. Платежі та розрахунки – статистика по картках // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/payments>
23. Інформація про дати прийняття рішень Національним банком України про визнання банків неплатоспроможними та про ліквідацію, а також рішення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про запровадження тимчасової адміністрації з 2014 року // Національний банк

- України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/reorganizat-liquidat/reorganiz-history>
24. Титаренко В. Прямі методи оцінювання концентрації ринку. *Академічні візії*. 2024. № 34. С. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13325010>
 25. Осецький В., Григорук М. Характеристика та показники концентрації капіталу в умовах фінансової глобалізації. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: [10.32782/2524-0072/2024-65-97](https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-97)
 26. Herfindahl-Hirschman Index // Antitrust Division, U.S. Department of Justice. URL: <https://www.justice.gov/atr/herfindahl-hirschman-index>
 27. Кирилюк А. О. Методика оцінювання рівня концентрації та монополізації економіки. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/3_ukr/12.pdf
 28. Припуга Н. В. Методичні підходи до оцінки рівня монополізованості в економіці. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія економіка*. 2016. № 1 (5). С. 51–55. URL: [https://economics-msu.com.ua/web/uploads/pdf/Scientific%20Bulletin%20of%20MSU.%20Series%20Economics_2016_Issue_1\(5\)_51-55.pdf](https://economics-msu.com.ua/web/uploads/pdf/Scientific%20Bulletin%20of%20MSU.%20Series%20Economics_2016_Issue_1(5)_51-55.pdf)
 29. Шандрівська О. Є., Цветковська А. В. Дослідження фармацевтичного ринку України: у фокусі концентрації ринку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми економіки та управління». 2022. № 1 (9). С. 56–68. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/apr/27443/220198verstka-58-70.pdf>
 30. Компанії сектору // TAS Group. URL: <https://tas.ua/business-areas/banking/>
 31. Структура банківської групи «ТАС» та групи пов'язаних осіб банківської групи, які мають спільного контролера з учасниками банківської групи станом на 16.05.2025 // Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/files/BANK_GROUP/339500/339500_20250516.pdf
 32. Кількість користувачів та кількість відкритих користувачами рахунків станом на 01.01.2025 // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/jgGWJXKmWHYEsud>
 33. Готівка для монобанк. Необанк запустив власну мережу терміналів самообслуговування. Що це дасть? // Forbes. URL: <https://forbes.ua/money/gotivka-vid-monobank-neobank-zapustiv-svoyu-merezhu-terminaliv-samoobslugovuvannya-navishcho-tse-banku-bez-viddilen-20082025-32086>
 34. монобанк почав розвивати мережу власних терміналів поповнення // Інтерфакс-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/telecom/1097658.html>
 35. NovaPay збільшив парк POS-терміналів у відділеннях «Нова пошта» до понад 9,2 тис. та вийшов на 4 місце на ринку // Інтерфакс-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/1119583.html>
 36. NovaPay почала встановлювати свої POS-термінали у відділеннях «Нової пошти» // Forbes. URL: <https://forbes.ua/news/novapay-pochala-vstanovlyuvati-svoi-pos-terminali-u-viddillynyakh-novoi-poshti-31102023-16979>
 37. NovaPay створив одну з найбільших мереж POS-терміналів в Україні. URL: <https://novapay.ua/merezha-pos-terminaliv/>
 38. Діяльність в Україні платіжних систем «переказу коштів», 2024 рік // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/ITgEDpPcNTDjLkJ>
 39. NovaPay тепер випускає кредитні картки Visa. URL: <https://novapay.ua/kredytna-kartka-visa/>
 40. «НоваПей» на середину 2024 р. стала 7-ю за кількістю платіжних терміналів і 21-ю за активними картками // Інтерфакс-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/telecom/1010484.html>

REFERENCES

- Aloshyna I. V. (2020). *Mizhnarodna konkurentospromozhnist bankivskoho sektoru v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv: dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.02* [International competitiveness of the banking sector in the conditions of European integration processes: dissertation].
- Department of Justice U.S. (2026). Herfindahl-Hirschman Index. U.S. Department of Justice. <https://www.justice.gov/atr/herfindahl-hirschman-index>
- Dziubliuk O., Lutsiv B. & Chaikovskiy Ya. (2022). Suchasnyi rozvytok rynku platizhnykh kartok u tsyfrovii ekonomitsi. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 6 (47), 51–64. <https://doi.org/10.55643/fcapt.6.47.2022.3894>
- EasyPay. (2026). Platizhni terminaly EasyPay [EasyPay payment terminals]. *EasyPay*. <https://terminals.easypay.ua/?map=true>
- Forbes. (2025, August 20). Hotivka dlia monobank. Neobank zapustyv vlasnu mrezhu terminaliv samoobsluhovuvannia [Cash for monobank. Neobank launched its own network of self-service terminals]. *Forbes*. <https://forbes.ua/money/gotivka-vid-monobank-neobank-zapustiv-svoyu-merezhu-terminaliv-samoobslugovuvannya-navishcho-tse-banku-bez-viddilen-20082025-32086>
- Forbes. (2023, October 31). NovaPay pochala vstanovliuvaty svoi POS-terminaly u viddillyniakh «Novoi poshty» [NovaPay began installing its POS terminals in Nova Poshta branches]. *Forbes*. <https://forbes.ua/news/novapay-pochala-vstanovlyuvati-svoi-pos-terminali-u-viddillynyakh-novoi-poshti-31102023-16979>
- Gandelman N., Roldán F. & Viera S. (2025). *The impact of multi acquiring in the payment system: Evidence from Uruguayan financial inclusion program. Working Paper No. IDB-WP-1654*. Inter-American Development Bank. <http://dx.doi.org/10.18235/0013400>
- Hladchuk O. M. & Kharabara V. M. (2025). Kontsentratsiia bankivskoho sektoru Ukrainy [Concentration of the

- banking sector of Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, 4. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.30>
- Interfaks Ukraina. (2025). monobank pochav rozvyvaty merezhu vlasnykh terminaliv popovnennia [monobank began developing its own network of top-up terminals]. *Interfaks Ukraina*. <https://interfax.com.ua/news/telecom/1097658.html>
- Interfaks-Ukraina. (2024). NovaPay zbilshyv park POS-terminaliv u viddilenniakh «Nova poshta» do ponad 9,2 tys. ta vyshov na 4 mistse na rynku [NovaPay increased the fleet of POS terminals in Nova Poshta branches to over 9.2 thousand and took 4th place in the market]. *Interfaks-Ukraina*. <https://interfax.com.ua/news/economic/1119583.html>
- Interfaks-Ukraina. (2024). «NovaPei» na seredynu 2024 r. stala 7-yu za kilkistiu platizhnykh terminaliv i 21-yu za aktyvnymy kartkami [NovaPay became 7th in number of terminals and 21st in active cards by mid-2024]. *Interfaks-Ukraina*. <https://interfax.com.ua/news/telecom/1010484.html>
- Kolosha V. & Ihnatiuk A. (2024). Kontsentratsiia rynku bankivskykh posluh Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy [Market concentration of banking services in Ukraine: current state and prospects]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*, 1 (224), 37–44. <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2024/224-1/5>
- Kubakh T. (2024). Concentration of the ukrainian banking system: problems and prospects. *Visnyk of Sumy State University. Economy Series*, 1, 27–38. <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2024.1-03>
- Kyryliuk A. O. (2016). Metodyka otsiniuvannia rivnia kontsentratsii ta monopolizatsii ekonomiky [Methodology for assessing the level of concentration and monopolization of the economy]. *Ekonomika i suspilstvo*, 3. https://economyandsociety.in.ua/journals/3_ukr/12.pdf
- Mints A., Kolodziev O., Krupka M., Vyshyvana B. & Yastrubetska L. (2022). A cross impact analysis of the bank payment card market parameters and non financial sectors' indicators in the Ukrainian economy. *Banks and Bank Systems*, 17 (2), 163–177. [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17\(2\).2022.14](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17(2).2022.14)
- Natsionalnyi bank Ukrainy. (2024). Diialnist v Ukraini platizhnykh system «perekazu koshtiv», 2024 rik [Activities of «money transfer» payment systems in Ukraine, 2024]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. <https://bank.gov.ua/ua/files/ITgEDpPcNTDjLk>
- Natsionalnyi bank Ukrainy. (2025). Ohliad bankivskoho sektoru. Serpen 2025 roku [Banking Sector Review. August 2025]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2025-08.pdf?v=14
- Natsionalnyi bank Ukrainy. (2025, January 1). Kilkist korystuvachiv ta kilkist vidkrytykh korystuvachamy rakhunkiv stanom na 01.01.2025 [Number of users and number of accounts opened by users as of 01.01.2025]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. <https://bank.gov.ua/ua/files/jgGWJXKmWHYEsud>
- Natsionalnyi bank Ukrainy. (2025, May 16). Struktura bankivskoi hrupy «TAS» ta hrupy poviazanykh osib... [Structure of the «TAS» banking group and related persons group...]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. https://bank.gov.ua/files/BANK_GROUP/339500/339500_20250516.pdf
- Natsionalnyi bank Ukrainy. (2026). Informatsiia pro daty pryiniattia rishen Natsionalnym bankom Ukrainy pro vyznannia bankiv neplatospromozhnymy ta pro likvidatsiiu... [Information on the dates of decisions by the NBU on declaring banks insolvent and on liquidation...]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. <https://bank.gov.ua/ua/supervision/reorganizat-liquidat/reorganiz-history>
- Natsionalnyi bank Ukrainy. (2026). Platezhi ta rozrahunky – statystyka po kartkakh [Payments and settlements – card statistics]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. <https://bank.gov.ua/ua/payments>
- Natsionalnyi bank Ukrainy. (2026). 53 finansovi kompanii otrymaly status znachymykh [53 financial companies received significant status]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/53-finansovi-kompaniyi-otrimali-status-znachimih>
- Natsionalnyi bank Ukrainy. (2026). Platizhna sistema «Fiansovyi svit» [Payment system «Financial World»]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. <https://bank.gov.ua/ua/payments/payment-systems/a8f7174ad41944937-cc9f604e3476ad8>
- Natsionalnyi bank Ukrainy. (2026). Kartky NPS «PROSTIR» vidteper pryimaie Ukrposhta [NPS «PROSTIR» cards are now accepted by Ukrposhta]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kartki-nps-prostir-vidteper-priymaye-ukrposhta>
- Natsionalnyi bank Ukrainy. (2026). Shche visim uchastnykiv rynku otrymaly litsenzii na nadannia finansovoi platizhnoi posluhy [Eight more market participants received licenses to provide financial payment services]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/sche-visim-uchastnykiv-rynku-otrimali-litsenzii-na-nadannya-finansovoyi-platizhnoi-posluzhi>
- NovaPay. (2026). NovaPay stvoryv odnu z naibilshykh merezh POS-terminaliv v Ukraini [NovaPay created one of the largest networks of POS terminals in Ukraine]. *NovaPay*. <https://novapay.ua/merezhapos-terminaliv/>
- NovaPay. (2026). NovaPay teper vypuskaie kredytni kartky Visa [NovaPay now issues Visa credit cards]. *NovaPay*. <https://novapay.ua/kredyt-na-kartka-visa/>
- Osetskyi V. & Hryhoruk M. (2024). Kharakterystyka ta pokaznyky kontsentratsii kapitalu v umovakh finansovoi hlobalizatsii [Characteristics and indicators of capital concentration in the conditions of financial globalization]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 65. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-97>
- Payment systems Regulator. (2021). Market review into card-acquiring services Final report. *Payment systems Regulator*. <https://www.psr.org.uk/media/>

- p1tlg0iw/psr-card-acquiring-market-review-final-report-november-2021.pdf
- Peón D., Antelo M. & Sun Y. (2024). Market competition and strategic interaction in the Spanish FinTech industry. *Research in International Business and Finance*, 70. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2024.102365>
- Pryputa N. V. (2016). Metodichni pidkhody do otsinky rivnia monopolizovanosti v ekonomitsi [Methodological approaches to assessing the level of monopolization in the economy]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomika*, 1 (5), 51–55. [https://economics-msu.com.ua/web/uploads/pdf/Scientific%20Bulletin%20of%20MSU.%20Series%20Economics_2016_Issue_1\(5\)_51-55.pdf](https://economics-msu.com.ua/web/uploads/pdf/Scientific%20Bulletin%20of%20MSU.%20Series%20Economics_2016_Issue_1(5)_51-55.pdf)
- Radojčić J., Jemović M. & Dragijević D. (2021). An analysis of concentration and competition in the banking sector of the Republic of Serbia. *Economic Themes*, 59 (4), 427–444. <https://doi.org/10.2478/ethemes-2021-0024>
- Rashkovan V. & Kornyluk R. (2015). Concentration of Ukraine's Banking System: Myths and Facts. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*, 234, 6–38. <https://doi.org/10.26531/vnbu2015.234.006>
- Rybchuk A. V. & Kozyr Yu. R. (2023). Perspektyvy vykorystannya bankivskykh elektronnykh zasobiv platezhu [Prospects for the use of banking electronic means of payment]. *Biznes Inform*, 2, 216–222. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-2-216-222>
- Shandrivska O. Ye. & Tsvetkovska A. V. (2022). Doslidzhennia farmatsevtynoho rynku Ukrainy: u fokusi kontsentratsii rynku [Research of the pharmaceutical market of Ukraine: focus on market concentration]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Serii «Problemy ekonomiky ta upravlinnia»*, 1 (9), 56–68. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/apr/27443/220198verstka-58-70.pdf>
- Soboliev-Tereshchenko O. (2018). The bank card market: A comparative analysis of Ukraine and its neighboring countries. *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*, 21 (4), 25–44. <https://doi.org/10.2478/cer-2018-0025>
- TAS Group. (2026). Kompanii sektoru [Sector companies]. *TAS Group*. <https://tas.ua/business-areas/banking/>
- Tytarenko V. (2024). Priami metody otsiniuvannia kontsentratsii rynku [Direct methods of market concentration assessment]. *Akademichni vizii*, 34, 1–7. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13325010>
- UK Government Abolishes Payment Systems Regulator (2025, March 14). <https://www.skadden.com/insights/publications/2025/03/uk-government-abolishes-payment-systems-regulator>
- Ukrposhta. (2026). Vydacha hotivkovykh hryven ta/abo popovnennia platizhnykh kartok cherez POS-terminaly [Cash withdrawal in UAH and/or top-up of payment cards via POS-terminals]. *Ukrposhta*. <https://www.ukrposhta.ua/ua/Vydacha-hotivkovykh-hryven-ta-popovnennia-platizhnykh-kartok-cherез-POS-terminaly>

Стаття надійшла до редакції / Received: 25.12.2025 р.
 Статтю прийнято до публікації / Accepted: 13.01.2026 р.
 Оприлюднено / Published: 25.02.2026 р.